

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Kisebbség szocio-antropológia

Egyetemi tanév: 2025-2026

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babes-Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Szociológia és Szociális Munka Kar
1.3. Intézet	Magyar Szociológia és Szociális Munka Intézet
1.4. Szakterület	Szociológia
1.5. Képzési szint	Alapképzés
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Humán erőforrás
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve	Kisebbségek szocio-antropológiája			A tantárgy kódja	ALM1612		
2.2. Az előadásért felelős tanár neve	Dr. HORVÁTH István egyetemi professor						
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve	Dr. HORVÁTH István egyetemi professor						
2.4. Tanulmányi év	III	2.5. Félév	6	2.6. Értékelés módja	K	2.7. Tantárgy típusa	Választható

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1. Heti óraszám	2	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor/projekt	1
3.4. Tantervben szereplő összóraszám	36	melyből: 3.5 előadás	24	3.6 szeminárium/labor	12
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					12
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					12
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					12
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					2
Vizsgák					1
Más tevékenységek:					0
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összóraszama					39
3.8. A félév összóraszama					75
3.9. Kreditszám					3

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	-
4.2. Kompetenciabeli	-

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	

6.1. Elsajátítandó jellemző kompetenciák¹

Szakmai/ kulcskompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> - Társadalmi problémák diagnosztizálása; közpolitikák és szociálpolitikai intézkedések elemzése, alkalmazása és értékelése; - Társadalmi problémák és konfliktusok azonosítása, elemzése (magyarázata) és megoldása szervezetekben és közösségekben; - A társadalmi kommunikáció elemzése.
Transzverzális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> - A szorgalmas, hatékony, pontos munkavégzésre irányuló stratégiák alkalmazása, valamint a személyes felelősségvállalás az eredményekért, a szakmai etikai kódex elveinek, normáinak és értékeinek alapján; - Az információforrások és a szakmai képzést támogató kommunikációs eszközök (internetes portálok, szakterületi szoftveralkalmazások, adatbázisok, online kurzusok stb.) hatékony használata román nyelven és egy nemzetközi forgalomban lévő idegen nyelven egyaránt; - Egy nemzetközi forgalomban lévő idegen nyelv használata a szakirodalom tanulmányozásához, tudományos szövegek megírásához és a kutatási eredmények nemzetközi közönség előtti bemutatásához.

6.2. Tanulási eredmények

Ismeretek	<p>C1. A hallgató megfogalmazza és leírja a társadalomkutatásban használt fogalmakat, elméleteket és paradigmákat az egyének, csoportok, szervezetek, intézmények, társadalmi kategóriák és közösségek szintjén, valamint elemzi a közöttük fennálló kapcsolatokat és a társadalmi struktúra, folyamatok és dinamika tanulmányozására alkalmazott módszereket.</p> <p>C7. A hallgató hipotéziseket fogalmaz meg és operacionalizálja a kulcsfogalmakat az emberi viselkedés, a csoportok, szervezetek és közösségek dinamikájának, a társadalmi és kulturális trendeknek és hatásoknak, valamint ezek történetének és eredetének magyarázatára és értelmezésére.</p> <p>C8. A hallgató magyarázza és értelmezi a társadalmi valóságot, a társadalmi problémákat és konfliktusokat, valamint meghatározza a megoldási forrásokat és módokat.</p>
------------------	---

¹ Választhat kompetenciák vagy tanulási eredmények között, illetve választhatja mindkettőt is. Amennyiben csak az egyik lehetőséget választja, a másik lehetőséget el kell távolítani a táblázatból, és a kiválasztott lehetőség a 6. számot kapja.

Képességek	<p>A3. A hallgató stratégiákat dolgoz ki és alkalmaz a konfliktusok és társadalmi problémák megoldására, miközben az emberi viselkedés előrejelzésére szolgáló modelleket azonosít.</p> <p>A5. A hallgató azonosítja a kommunikáció sajátosságait társadalmi környezetben, kommunikációs stratégiákat dolgoz ki és alkalmaz csoportokra, szervezetekre és közösségekre.</p> <p>A6. A hallgató stratégiákat és folyamatokat dolgoz ki, elemz és értékeli a társadalmi kommunikációra vonatkozóan csoportokban, közösségekben és szervezetekben, beleértve az emberi erőforrások értékelését és képzését is.</p> <p>A10. A hallgató sokszínűségi és befogadási programokat hoz létre és felügyel az igazságos és reprezentatív munkakörnyezet biztosítása érdekében.</p>
Felelősség és önállóság	<p>R.1. A hallgató diagnózisokat állít fel és értelmez az egyének, csoportok, közösségek vagy szervezetek társadalmi problémáival kapcsolatban.</p> <p>R.3. A hallgató empirikus adatokat elemz, valamint kritikusan és konstruktívan értékeli a szociokulturális kutatási megközelítéseket.</p> <p>R.4. A hallgató elemzi és értékeli a konfliktushelyzeteket és a társadalmi problémák dimenzióit.</p> <p>R.5. A hallgató értékeli a társadalmi diagnosztika, programok és politikák kidolgozásának és végrehajtásának módjait.</p> <p>R.6. A hallgató a társadalmi és kulturális kutatás szempontjából releváns társadalmi mutatókat konstruál és értékeli.</p>

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • Az etnicitás, és az interetnikus jellegű különbségeket feltételező társadalmi kapcsolatok és folyamatok elemzéshez szükséges tudás kialakítása. • Olyan politikai és társadalmi folyamatok megértése amelyek során az etnicitás változó formákban szerepet játszik. • Az etnikulturális különbségek problematikus vonzatainak a kezelése érdekében kialakított közpolitikák megértéséhez és megfogalmazásához szükséges elemek elsajátítása. • A kisebbség és a diszkrimináció társadalmi folyamatának az értelmezése és magyarázata.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> • A régióbeli etnikai viszonyok társadalmi és történelmi beágyazottságának a megértése. • Kritikai viszonyulás kialakítása a domináns, etnikai pluralizmusra vonatkozó diskurzusok és episztemológiai keretek kapcsán. • A romániai magyar, általában a Kárpát medencei magyar, és még átfogóbban a Közép Európai kisebbségi helyzetek sajátosságainak az elemzése.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
A tanterv bemutatása. Az etnicitás és a kisebbségek tanulmányozásának a rövid története, az elemzési perspektívák pluralizmusa. Az olvasmányok és a vizsgaelvárások bemutatása	előadás, magyarázat, beszélgetés	
Faj és rasszizmus. Faj: a kulturális különbségek elbiologizálásától a tudományos rasszizmusig. A faj: biológiai kategória vagy társadalmi konstrukció? A rasszista ideológia főbb jellemzői	előadás, magyarázat, beszélgetés	
Etnicitás: a fogalom története. Elméleti és meghatározási perspektívák: objektív és szubjektív (Isajiw, Anderson), társadalmi szerkezeti egység versus szimbolikus etnicitás (Alba), primordiális (Geertz) versus szituacionális etnicitás.	előadás, magyarázat, beszélgetés	
Az etnicitás mint változó, az etnikai kategorizáció és klasszifikáció.. Etnikai kategorizáció és klasszifikáció. Auto- és heterodefiníciók. Népszámlálási klasszifikációs gyakorlatok.	előadás, magyarázat, beszélgetés	az elméleti tételezések kifejtése, elmélyítése, heurisztikus beszélgetés
Etnikai sztereotípiák. Szociális percepció és sztereotípiák. A sztereotipizálás funkciói. Sztereotípiák és a társadalmi észlelés torzulása. A sztereotípiák mint történelmi termék (nemzeti karakterológiák). A sztereotípiák kutatási módszertana. Etnikus sztereotípiák Romániában	előadás, magyarázat, beszélgetés	statisztikai szemléltetés az elméleti tételezések kifejtése, elmélyítése,
Előítélet meghatározása. G.W. Allport: az előítéletes megnyilvánulás skálája és ennek az értelmezése. Leplezetlen és kifinomult előítéletesség. Merton tipológiája: az előítéletes attitűd és a cselekvés, konformizmus és beállítódás. Etnikai előítéletek Romániában.	előadás, magyarázat, beszélgetés	az elméleti tételezések kifejtése, elmélyítése
Elméletek az előítéletekről: kulturális-történelmi, gazdasági-társadalmi és pszichológiai. Kulturális-történelmi: az etnocentrikus csoporttudat, a meghatározó történelmi helyzetek, az emlékezés politikája.	előadás, magyarázat, beszélgetés	statisztikai szemléltetés az elméleti tételezések kifejtése, elmélyítése,
Diszkrimináció és diszkrimináció elleni védelem. Diszkrimináció és emberi jogok. A diszkrimináció tipológiája: szubjektív - minősített, minősített megnyilvánulások - hosszú távú következmények, egyedi - intézményesült,	előadás, magyarázat, beszélgetés	az elméleti tételezések kifejtése, elmélyítése
Objektív versus szubjektív diszkrimináció Pozitív diszkrimináció. Diszkrimináció ellenes törvények és intézmények Romániában.	előadás, magyarázat, beszélgetés	statisztikai szemléltetés az elméleti tételezések kifejtése, elmélyítése
Kisebbség többség. Kisebbség többség: statisztikai és a szociológiai meghatározása (Schermehorn). Kisebbség és asszimetriák: etnikai rétegződés, marginális és csökkent státusú kisebbségek.	előadás, magyarázat, beszélgetés	az elméleti tételezések kifejtése, elmélyítése
Könyvészet Horváth István (2007) <i>Kisebbségsszociológia. Alapfogalmak és kritikai perspektívák</i> Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană		

- Lévi-Strauss, Claude (1999 [1952]) *Faj és történelem* Budapest: Napvilág Kiadó online verzióját lásd: <http://www.terebess.hu/keletkultinfo/strauss.html#10>
- Barth Frederik (1996[1993]) Régi és új problémák az etnicitás elemzésében in REGIO 1996/1, pp. 2-25, online <http://www.regiofolyoirat.hu/newspaper/1996/1/>.
- Rogers Brubaker (2001) Csoportok nélküli etnicitás in *Beszélő* 2001 július-augusztus http://beszelo.c3.hu/01/07_08/09brubaker.htm
- Gellner, Ernest (1995) A nacionalizmus és a komplex társadalmak kohéziójának két formája. In: Bretter Zoltán és Deák Ágnes, szerk.: *Eszmék a politikában: a nacionalizmus*. Pécs: Tanulmány Kiadó, pp. 188-213.
- Rokeach, M. – Restle, F. (1980), A nyílt és zárt gondolkodás közötti alapvető különbségtevés, In: Csepeli, Gy. (szerk.) *Előítéletek és csoportközi viszonyok*, Közgazdasági és Jogi könyvkiadó, 295–317.
- Katona Judit (1996) 'Nemzeti sztereotípiák és a néprajz', in Katona Judit, Viga Gyula (szerk.) *Az interetnikus kapcsolatok kutatásának újabb eredményei* Miskolc: Herman Ottó Múzeum, pp.59-66.
- Oişteanu Andrei (2005) *A képzeletbeli zsidó a román (és a Kelet-közép Európai) Kultúrában* Kolozsvár: Kriterion Könyvkiadó, pp. 22-32.
- Fuchs, Stephan – Case, Charles E. (1997) Az előítélet mint életforma in Lengyel Zsuzsanna (szerk.) *Szociálpszichológia szöveggyűjtemény* Budapest: Osiris Kiadó, pp. 500-511. Online változatát lásd a <http://www.hik.hu/tankonyvtar/site/books/b104/ch10s05s01.html>.
- Feischmidt Margit és Rogers Brubaker (1999) Az emlékezés politikája: az 1848-as forradalmak százötven éves évfordulója Magyarországon, Romániában és Szlovákiában in *Replika* Vol. 37 (1999/3), pp. 67-90. lásd <http://www.c3.hu/scripta/scripta0/replika/honlap/37/fesich.htm>
- Allport, Gordon W. (1999) *Az előítélet* Budapest: Osiris Könyvtár pp. 29-46.
- Csepeli György (1990) *...és nem is kell hozzá zsidó* Budapest: Kozmosz Könyvek (Kategorizáció és azonosulás fejezet)
- Sanford, Nevit (1998) Az autoritér személyiség elmélete in Erős Ferenc (szerk.) *Megismerés, előítélet, identitás* Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó, Wesely János Tanárképző Főiskola, pp. 142-156.
- Erős Ferenc (2007) Irányok és tendenciák az előítéletek kutatásában In *EDUCATIO* 2007/1, pp. 3-9
www.hier.iif.hu/hu/letoltes.php?fid=tartalomso/409
- Allport, Gordon W. (1999) *Az előítélet* Budapest: Osiris Könyvtár pp. 82-103.
- Csepeli György (1990) *...és nem is kell hozzá zsidó* Budapest: Kozmosz Könyvek (előítéletek fejezet)
- Európai Unió: *Harc a diszkrimináció ellen az Európai Unióban. A sokszínűségért*
http://ec.europa.eu/employment_social/fundamental_rights/pdf/pubst/flyer06_hu.pdf
- Schnapper, Dominique/Bachelier, Christian (2001) *Ce este cetățenia?* Polirom, pp.138-140.
- Merton, Robert K. (1976) Discrimination and the American Creed In Merton, Robert K. *Sociological Ambivalence and Other Essays* New York: The Free Press, pp. 189-199.
- Kardos Krisztina (1996) A pozitív diszkrimináció külföldi gyakorlata in Gereben Ágnes, Kardos Krisztina, Nemes Dénes A *pozitív diszkrimináció elmélete és gyakorlata* Budapest: Minoritas Alapítvány pp.9-23.
- A.Gergely András: *Nemzetiségek és kisebbségek*
<http://www.antroport.hu/lapozo/tanulmanyok/tanulmany.pdf/aganemzetisegekisebbsseg.pdf>

Chiriac, Marian (2005) *Provocările diversității. Politici Publice privind minoritățile naționale și religioase din România* Cluj: Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală. pp. 34-43.

Turner, Bryan S (1997[1988]) *Statusul* București: Editura DU Style, pp.87-93.

Achim, Viorel (2001) *Cigányok a román történelemben* Budapest: Osiris Kiadó, pp: 233-251.

8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Könyvészet		

9. Az epiztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

Az ARACIS kritériumainak megfelelően, az intézet/a tanszék együttműködik a szakmai és a társadalmi-gazdasági szférák képviselőivel a bemutatott oktatási célok, tartalom, feldolgozási módszerek változatai összhangban vannak a tantárgy feldolgozásának más - hazai és külföldi - egyetemeken való megjelenésével. A tanrend kialakítása során figyelembe vettük olyan tantárgyak tantervei, mint az interkulturális oktatás, polgári nevelés vagy a kisebbségek történetét és kultúráját bemutató középiskolás

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Tartalmi tudás: Meghatározó fogalmak és elméletek ismerete	ZÁRTHELYI DOLGOZAT Rövid kifejtő kérdések	70%
	Aktív részvétel	Hozzászólások gyakorisága és relevanciája	30%

A teljesítmény minimumkövetelményei

- Legalább 5-ös osztályzat
- A másolás vagy különböző forrásokból való kompilálás (fel nem tüntetett forrásokból való használat, tartalmi összeállítás saját név alatt) maga után vonja a vizsgáról való kizárást, illetve a házi feladatok-referátumok semmisnek nyilvánítását.

A vizsga letételéhez a hallgatónak legalább 5 pontot kell szereznie a maximális 10 pontból.

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)²

	A fenntartható fejlődés általános ikonja							

² Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az *SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban* történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.

Kitöltés időpontja:
2025. 04. 28.

Előadás felelőse:
Dr. HORVÁTH István

Szeminárium felelőse:
Dr. HORVÁTH István

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
2025. 05. 06.

Intézetigazgató:
Dr. LÁSZLÓ Éva